

GENEROSISSIMIS,
EXCELLENTISSIMISQUE
VIRIS, AC DOMINIS

Dn: Dn: Dn:

CONSVLIBVS,
PRAETORIBVS, LAND-
AMMANNIS, SENATORIBVS,
AC POPVLO VNIVERSO
POTENTISSIMAE REIP.
Tredecim Ciuitatum
HELVETIORVM.

H A S
HEROVM HELVETIORVM
EPISTOLAS

*Libertatis assertæ, Indolis fortis-
sime, Virtutis in victæ,*

INDICES

L. M.

OFFERT, DICAT, CONSECRAT.

Qvibus enim alijs, Viri Magnificentissimi,
quàm Heroum Heluetiorum filijs, Nepoti-
bus, agnatis? Heredes estis paterni nominis & indo-
lis; paterne magnanimitatis, atq; virtutis: quid n̄

EPISTOLA

& heredes paternarum laudum, gloriæ, honorum?
 Si excellentiæ in homine existentis testimonium, est
 Honor; si Viri virtute præditi vel soli, vel certè
 præ reliquis, teste Aristotele, sunt honorandi: quo-
 tusquisq; proditurus est, qui cognita Heluetiorum ex-
 cellentiæ, virtuti heroicæ, fortitudini singulari, te-
 stimonium daturus, eosdem maximopere, negauerit,
 esse celebrandos? De Q. Fabio Maximo, de Publ.
 Scipione Africano, de reliquo nobilium flore Quiri-
 tum refert Salustius; Eos dicere ac testari fuisse so-
 litos, cum maiorum suorum imagines intuerentur,
 fuisse sibi animos ad virtutem vehementissimè accen-
 sos: flamma quidem tam effiace, ut quiescere prius
 nequierint, quàm Parentum ac heroum illustrium
 gloriam virtute sua adequassent. Profero & ego, Vi-
 ri Excellentissimi, maiorum Vestrorum imagines,
 nullo quidem vel Zeuxidis penicillo expressas, vel
 Bryaxis marmore sculptas, vel Mentoris arte calatas:
 sed gracili rudioris Camenæ filo contextas. Excellen-
 tia nimirum, & virtute refertissima Proauorum fa-
 cinora: quorum intuitu, generosissimo Nationis Hel-
 ueticæ sanguini, ad imitationem animus, ad virtu-
 tem impulsus, ad promerendam gloriam stimulus sub-
 ministratur: ut Ascanios, ut Iulos vestros,

ad antiquam virtutem animosq; viriles,
 Et pater (aliquis) Æneas, & auunculus exci-
 tet Hector.

Eam tamen amentiam nunquam admisi, ut puta-
 rem; vel leuibus Elegijs, seu Versuum quorumcunq;
 angustijs, aut innumeris Heroum Helueticorum
ima.

DEDICATORIA.

imagines exprimi, aut eorum adores comprehendendi, aut præclarissima Parentum gesta posse explicari. Epitomen rerum magis insignium & ex Heroibus non nisi pauculos, veteranos præsertim, adduco: cum modernos, quos Patria universa complectitur, quos Gallia, quos Germania, quos Insubria, quos Illyris, quos Roma ipsa hoc seculo excellentes vidit, nec nominare verecundia, nec libelli tenuitas commemorare patiatur. Heroum verò titulus quo iure debeatur Heluetijs, unus ad instar omnium, encomio publico testatus est, Illustrissimus Exercitus Gallici Imperator Triuultius qui cum Heluetios circiter vigesies mille, Anno M. D. XV contra L. Gallorum armatorum millia, ad Mariagnam Insubricam, generositate inaudita pugnantibus conspexisset: attonitus, eosdem non è vulgo gregarios, non ab experientia veteranos, non à virtute triarios milites; sed omnes ac singulos eminente titulo, genuinos appellauit HEROES: Elogio insigni, & tantis Viris vel maximè conuenienti. Heluetijs inquam,

Quos hostiū domitores hodièq; miratur Europa,
Protectores suos veneratur Ecclesia,
Amicos, Socios, Confoederatos, amplectuntur
orbis Christiani diademata.

Quorum Amplissimo Nomini hæc meæ qualescunq; elucubrations humiliter offero: in quibus dum primarios Libertatis vestræ Assertores, prælia & victorias magis insignes, Fœdera cum Principibus quibusdam pacta produco: dum erroneas multorum opiniones, quin & calumnias, quibus Heluetiorum

EPISTOLA DEDICATORIA.

Dominatus imperitè iuxta ac iniuriosè proscinditur, refello: dum iustissima & inuicta hactenus arma commemoro: diuinam Clementiam submississimè obtestor, ut perniciosos quietis publicæ alastores, technasq; uniuersas florentissimæ patriæ contrarias dignanter inhibeat: ne exterarum gentium triumphatores Heluetij intestinis sese consumant disidijs: sed ut gloria virtutibus suis obtenta, felicitate diuinitus indulta, Libertate à Pontificibus, à Cæsaribus & Regibus confirmata, in multitudine & abundantia pacis, constantissimè perfruantur. Schönenvverd, VII. Idus Maij, die, S. BEATO Heluetiorum Apostolo, Natali. Anno M. DC. LVI.

Excellentiss. Potentiss. rumq;
DD. VV.

Infirmus Seruus

Ioannes Barzæus Surseensis Heluetius, Ecclesiæ Colleg: in Schönenvverd, sub Magistratu Solodorenfi, Canonicus.

III.

ARGVMENTVM.

POST acerrimum Orbiq; stupendum bellum
 Francos inter & Heluetios in Gallia Cisalpina ge-
 stum; sub Seculi XV. initium studuerunt Galliarum
 Reges Ludouici XI. consilium prosequi, & gentem
 Helueticam deuincire sibi amicitia, quam suppressere
 non poterant arma. Cum iisdem igitur Heluetijs &
 eorum Socijs atq; Consœderatis FRANCISCUS Rex An-
 no Christi 1516. Pacem perpetuam Friburgi Nuitho-
 num statuit, & mutuo fœderi fundamenta iecit: quod
 Anno post modum 1521. Lucernæ ut maturè delibe-
 ratum, ita magnificè fuit conclusum. Pacis huiusce
 ac Fœderis adiuncta potiora præsens Epistola recenset.

FRANCISCVS PETRVS A PERROMAN.
 ÆGIDIO TSEHVDI Patricio Claronensi.

De Pace perpetua, & Fœdere Gallico.

INter Auentini turres ac tecta FRIBV RGI,
 Quod secat obliquis SANA recuruus aquis,
 Nuper ab excelsis repetita tonitrua pinnis,
 Vnde ferunt ipsos contremuisse polos:
 Et stridor lituum, clangorq; canorq; tubarum,
 Perq; simul sparsus compita quæque fragor:
 Iubilaq; Antonios, ac pompa imitata triumphos,
 Quique ferè totâ plausus in urbe fuit:
 Qualia portendant rerum mysteria, nostris
 Pacemne attulerint, an fera bella plagis;
 Scire laborantem, modicæ Te pagina chartæ
 Instruet, ad placitum pagina scripta tuum.
 Gallia FRANCISCO jam Rege, & Achille, beata,
 Quæ vires regni vix capit ipsa sui;
 Helueticos jam experta animos, experta secures,

Et

Et nimis infestas. Marte furente, manus,
 Pristina contendit renouari fœdera, magno,
 Francigenis quondam Regibus icta, bono.
 Iungere amicitias, Lethæâ quæsiit undâ
 Bellonæ ardentes exanimare faces.
 Quæsiit Heluetios sibi reddere rursus amicos,
 Nesciit armatis quos superare globis.
 Inde *Friburgiâcam* Legatio vecta per urbem,
 Exposuit pulchro regia sensa stylo.
 Regia sincerum contestabantur amorem,
 Plenaque multiplicis sensa fauoris erant.
 Martia parturijt stabilem discordia pacem,
 Digna magis celeri, pessima, prole Parens,
 Iussimus antiquas ad Caspia cœrula rixas,
 Inque cauernosos Mempheos ire specus.
 Mutuæ amicitia, quæ terram, atque ipsa serenat
 Sidera, perpetuum iussimus esse locum,
 Fœdera cum Francis quondam composita Monarchis.
 Fixa, implorato, iussimus esse, DEO.
 Hinc fragor, hinc mixtus volitare per æthera plausus,
 Hinc dare nitrati murmura rauca globi.
 Hinc noua lætitiâ testari iubila; Pacem
 Saluere hinc lituis iussimus, inde tubis.
 Inter Francigenas miraris, Fœdera Reges
 Cum tam diuerso pacta fuisse statu?
 Desine mirari; Sanctum & venerabile semper
 Audiit, electæ nomen Amicitia.
 Vnus amicorum pretiosis nonnè Smaragdis
 Præualet, & fuluas fert caput inter opes?
 Nonnè tibi à fido vox siqua refertur amico,
 Suauior Orpheâ creditur esse lyrâ.
 Nî virtus animæ fuerit superaddita, corpus
 Quid nisi concretum dixeris esse lutum?
 Corpus es absque animâ, si destituaris amico;
 Si tibi Nisus erit, spiritus alter erit.
 Dogmata quæ toti quondam aurea protulit orbi
 Græcia, diuinis penè referta Sophis,
 Vicinos quanquam non diceret esse petendos
 Celtarum, populos, in regione, fatos:

Afferit illa tamen, verbisq̄ue fatetur Achiuis
 (Quæ dicas Clariam promeruisse fidem)
 Gallie amicitiam studiosius esse petendam,
 Præ mundi reliquis, afferit ipsa, plagis.
 Nos, quia vicini tetigerunt Helueta Galli
 Limina, abhinc ipsas Deucalionis aquas,
 Ducti consilij, ac fida oraclâ secuti,
 In Pandioniâ non malè docta scholâ:
 Condidimus pacem cum Franco Rege, fidemq̄ue
 Partibus unitis iussimus esse ratam.
 Scire cupis leges, decisaq̄ue pacis amicæ
 Pragmata? Rem primis en tibi pando labris.
 Interrupta diu Pax & Concordia, festos
 Restaurent, cœlo propitiante, dies.
 Debachata diu lis & discordia, Erinneis
 Exilio mulctent conueniente suas.
 Dissidiorum amplas, quas belli iniuria telas
 Texuit, armigeri cornibus ic̄ta Dei,
 Iurgiaq̄ue, elapsos coxit quæcunque sub annos
 In Phlegethonteo, liuor & ira, foco:
 Condat in abstruso trux ipse Trophonius antro,
 Gente sub hac nullum post habitura locum,
 Compescat veteres Pax sic stabilita querelas,
 Et Zephyri, tragicos, leniat aura, Notos.
 Alterutri si iusta tamen querimonia parti,
 Cùm necdum sureret Martia flamma, fuit:
 Standum decertis, quæ cum Cantonibus olim
 Condidit Helueticis Rex Ludouicus, erit.
 Capti in præteritis, tractiq̄ue ad vincula, tricus,
 Cujuscunque sient ordinis, atque tribûs,
 Liberi, & absque ullo, remeent è carcere, lytro,
 Semitaq̄ue ad propios detur amica lares.
 Militum ab Helueticis si quisquam prodeat oris;
 Regia cui necdum fecerit arca satis:
 Debita propositâ, poscat stipendia, prædâ
 Ut poscit merito viuere quisque suo.
 Municipes quoscunque suos Respublica scripsit:
 Helueta, Ciuilem contribuendo gradum:
 Libertate ratâ, nullo aduersante, fruantur,

Adscribantque suis ciuica jura bonis:
 Si tamen Heluetiæ sint intra limitem, & isti
 Ni contradicant altera pacta, thesi.
 Ut Mercatores & amantes lucra propolæ
 Compositâ possint sic quoque pace frui:
 Libera Francigenûm quondam indulgentia Regum
 Quæ motu Heluetijs liberiore dedit:
 Integra, citra ulla vigeant, indulta, lituras;
 Continuetque suam gratia facta viam.
 Heluetiæ sumptus in Gallia utrâque profusos,
Franco- ubi- Suicerus miscuit arma furor,
 Regius exoluet præsentem numismate fiscus,
 Et sustenturas sumptibus addet opes.
 Inter abundantes stomachanti sanguine Partes,
 Parturiat bellum ne recidiua nouum:
 Si refricet veterem gens illa vel ista fauillam,
 Pronaque bellicrepas euomat ore minas:
 Præsto sit assumptis Hermes caducifer alis,
 Placetque offensas aurea virga manus.
 Quâ grauis OEbaliæ circumsonat ira Maleæ,
 Effundant rabiem bilis & ira suam.
 Alterius, pars neutra, hosti sit amica; meatum,
 Testa, larem, aut vescos det quoque neutra cibos
 Sed neque scripto ullus foueatur milite Princeps,
 Qui ferro alterutram turbat & igne plagam,
 Hostica quin imò sectantes castra, vocandos
 Et culpæ & pænæ dicimus esse reos.
 Mutua ne causâ pereant commercia, puræ
 Sint imposturis insidijsque viæ.
 Quilibet alterius sit tutus in urbe, feratque
 Compita inoffensum, per sua quisque, pedem.
 Nec Gallo- Helueticas, noua vectigalia, merces,
 Nec prius insuetum, quemque fatiget, onus.
 Atque ut munificum gens prædicet Helueta Regem,
 Neu paci reputet Punicam inesse fidem:
 Cantones tredecim, *San- Galli* Principem & urbem,
 Quæque *Sedunensis* oppida Vallis habet:
 Et *Mullhusinos*, & amantes fœdera *Rhatos*
 (Membra sub Heluetico nobiliora statu)

Annua non modicis recreabit *Pensio* nummis,
 Ordine per Francas distribuenda manus.
 Nec petet Heluetios in apertam hæc *Pensio* nassam
 Trudere, nec visci hic fiscus ad instar erit.
 Nec vires minuet, nec ab isto pensilis hamo
 Patria, squamigeris quondam erit esca lupis.
 Tessera pacis serunt hæc Regia dona, nec atram
 Pristina Libertas contrahet inde notam.
 Prouisum satis est, ne Libertatis honorem
 Fallat *Arachneo*, pensio Franca, dolo.
 Panicus hic metus est: Labyrinthi euadere technas
 Docti, *Thesæo* jam sumus absque globo,
 Vrbs *Bellixona*, *Vallis Madiana*, *Locarnum*,
Luganiq; amplum, *Mendrisiq;* solum,
 Iuribus utantur, quibus olim est usa, fuisset
 Cùm *Mediolani* subdita terra *Duci*.
 Stat penes Heluetios, placitoque suoptè valebunt
 Vel mutare istas, vel retinere plagas.
 Nempe coronatum ter centum millia, Regis,
 Non interpositâ suggeret arca, morâ:
 Si pro *Lugano*, *Madianâ valle*, *Locarno*,
 Nummorum oblatas Patria malit opes.
 Si verò *Italicas* dominari malit in arces,
 Vniat imperijs *Oppida* dicta suis.
 Istud amicitix, pacisque perenni statutum,
 Decisum placidis, Gente ab utràque, *Dijs*,
 Stabit, eritque ratum, *Iurassus* donec *apricus*,
Sequana ab *Helueticis* diuidet arua *jugis*:
 Dum *Rhodani* rapidus, spumanti vortice, gyrus
 Sese in *Tyrrhenas* exonerabit aquas
 Pace ita firmatâ, magnum pars utraque **FOEDVS**,
 Postlongas tandem composuere, moras.
 Idem utriusque tenor. Collimant omnia ad unum,
 Subscripta adijcias si quoque pacta, scopum.
 Fæderis intuitu, Gens læsæ illæia studebit
 Auxiliatrices ferre repentè manus.
 Extera *Francigeno* quoties taratantara regno
 Cernet & hostiles, Rex, inhiare greges:
 Seu *Trans-montanam*, seu *Cis-petat* hostis arenam,
 Dum-

Dummodo Francorum sub ditione sitam:
 Millia fena Virûm si rite petantur, habebit.
 Exquisitorum millia fena Virûm.
 Parcior haud esto numerus. Si mittere plures
 Consultum fuerit, copia major erit.
 Decretum tamen est, si millia sexdecim ab aruis,
 Rex ipse Helueticis duxerit, Esse satis. *d.*
 Qualis hic & quantus sit cunq̃ue Exercitus, omnem
 In Patriæ ac Regni commoda junget opem.
 Indole magnanimûm stabit pro Rege leonum,
 Nec trahet in iussos è statione pedes.
 Regis ad obsequium durabit, ut Helueta cautes,
 Grandine compositi non subigenda nitri.
 Seruiet, ac patrio penetrabit acinace turbas,
 Dum belli pandas viderit esse seras.
 Olli regalis dabit æqua salaria census,
 Vt primum è patrijs perget ad arma focus,
 Symbola quin etiam tribuetur cuique trimestris,
 Bello ipso octauum non superante diem.
 Hic ne diuisas valeat quandoque cohortes
 Perdere vel numerus, vel superare dolus,
 Non nisi coniunctæ coëant in prælia turmæ,
 Compositusq̃ue suos audiat ordo duces.
 Viribus unitis sic virtus Helueta neruos
 In quocunq̃ue dein exeret, hoste suos.
 Militiæ sit terra locus: nec Nerea sulcet
 Heluetus, in falsum nec ferat arma fretum,
 Sæpè triumphali, terrestris adorea, lauro
 Vidit *Suiceras* emicuisse comas.
 Durante emissas bello reuocare phalanges,
 Neq̃ ratio tolerat, nec decor ipse probat.
 Intestina tamen, seu Gentis nescio qualis
 Turbârint patrium, si quoque bella, solum:
 Publica res poterit secum retinere petitos,
 Vel peregrè stantes mox reuocare, Viros
 Bellica quin etiam tormenta, agilesq̃ue sarissas,
 Et maturatam Gallia mittet opem.
 In belli neruum, spatium quocunq̃ue trimestri,
 Viginti aurêorum millia quinque dabit.

Si salis hæc inter fuerit penuria, Francum
 Ocyùs emittet regia cura salem.
 Aurea laurigeris si Pax veneranda capillis
 Intret Francigenas arma inhibendo plagas.
 Celtica cumque suo si cæperit hoste pacisci,
 Gens etiam consors Helueta pacis erit,
 Ut quoq; regalem tellus hæc nostra fauorem
 Comprobet; ac magnum ne quis inane putet,
 Altera succedent regalibus æra talentis:
 Hæc pacis peragent, Fœderis illa vicem.
 Perpetuos Pax ista quidem durabit in annos.
 Optato ô utinam, perfruitura bono!
 Fœdus erit fixum, donec sua flamina Regi
 Cernemus triplices continuare deas:
 Et solida perstabit adhuc trieteride, postquam
 Cunctis calcandam triuerit ipse viam. e.
 Siqua tamen fuerint æuo jam pacta priori,
 Seruabunt vires Fœdera pacta suas.
 Signatis etenim Gens eximit utraque verbis
 Sedem Romanæ, Pontificemq; Petræ.
 Eximitur *Cæsar*, sacrique verenda potestas
 Imperi, in Augusto non violanda throno.
 Inde Status alij, quos esse ac scribere Amicos,
 Fœdera iusserunt jam veterana, suos. f.
 Iussimus imprimis (Græcos nos forte Sinones
 Ne quisquam in serâ posteritate vocet)
 Iussimus Heluetij, validum seruare vigorem,
 Austriacos inter, Fœdera pacta, Duces.
 Hæc meminisse satis. Sed quòd tam nobile Fœdus
 Sanximus, allecti commoditate sumus.
 Nonnè sitibundi, *Suiceri*, sanguinis, hostes
 Circundant nostras sole ab utroque plagas?
 Insidias Nobis struit Auster, & Arctos; & acres
 Bacchari hinc furias cernimus, inde minas.
 Sic ergo affectis, generosa peritia belli,
 Mille lucra Heluetijs, mille trophæa dabit.
 Floret ubique Viris, & abundat terra colonis,
 Otia queis nullum sunt paritura lucrum.
 Inter belligeros, poterit vel iudice Phæbo,

Aurea Libertas tutior esse, Viros.
 Fortius instat Atlas, si cæli à pondere fesso
 Alcides sociam non remoretur opem.
 Dicere nemo auit, Cum imbelli fœdera regno,
 Aut cum barbaricis, nos inijsse, Scythis.
 Franca est, quam petimus, Superis gratissima tellus.
 Naturæ egregijs nobilitata bonis.
 Messe ferax, mansueta Viris, jucunda racemis,
 Grata & amica mero, blanda & amæna solo.
 Nec torrens nimio, velut india decolor, æstu:
 Algida Hyperboreo nec, velut Vrsa, gelu.
 Aura tepet, Zephirosq̄ue fouet, mitisq̄ue Fauoni
 Non nisi fœcundos gratia, reddit agros.
 Læta ibi, pro sterili, florescit Oliua, glabreto:
 Pro fastiditis, aurea mala, rubis.
 Iurares, campos illuc migrâsse Caystros,
 Fundiq̄ue è Francis pura Falerna cadis.
 Tabifico nusquam tellus est languida cœlo,
 Thessala nusquam ullus fert aconita locus.
 Tristia nec pariunt deserti absynthia campi.
 Ut solet in duris Pontica terra Getis.
 Sed neque pestifero, velut arua Libyssa, veneno
 Pullulat: Armenias nec capit illa feras:
 Non erit, ut miles vel de fallugine terræ,
 Vel populi possit de feritate queri.
 Optima temperies, ut terq̄ue quaterq̄ue beatum.
 Sic amplectendum prædicat esse, solum.
 Nec dubitant aliqui Regnum hoc, & Balsamon orbis,
 Et mundi celebrem nominare Rosam. g.
 Vna hæc Euphrosynen, dabit omné hæc terra lepôrem,
 Palladaq̄ue è gremio promet utramque suo.
 Imbuet Helueticos simul arte ac Marte: vigorem
 Vbertim in summo callet utrumque gradu.
 Hæc quanquam AEGIDIUS (patrijs qui lucet in oris,
 Iaspis ut Helueticas inter, Eoa, plagas:
 Cui Pimpla & Pindus, cui Castalis Attica, largo
 Hippocreneas, imbre, profudit opes)
 Hæc, inquam, Aegidius licet haud ignoret, ab isto
 Non aliena tamen sum ratus esse scopo.

Terrarum dominam si quondam hæc GALLIA Romam,
 O Enotriæ vastas si superare plagas:
 Si populos Asiæ, si fortes quiuit Iberos,
 Si Macedùm Franco subdere regna jugo: h.
 Vnita Helueticis, ac fædere juncta, lacertis
 (Soli etiam inuictos qui domuere Duces)
 Quàm celebres olim sic portatura triumphos,
 Credere, qui gentem nôrit utramque, potest.

A. Ita testatur Ianus Cæcilius Frey in Admirandis Galliarum
 e. 6. B. C. D. ita Iostias Simlerus. E. Idem. Ponunt tamen
 aliqui annos V. vel XXV. F. Quos recenset Simlerus l. 1. f.
 317. 318. 323. G. Sic vocat Architremius Poëta, in encomio
 vrbis Parisinæ. H. ita præter ceteros refert Gabriel Bucelinus in
 Nucleo Historia uniuersalis. &c.

IV.

A R G V M E N T V M.

CLEMENTI VIII. ad Pontificatum
 euecto, cùm more maiorum gratulati fuissent
 Heluetij Romane Ecclesie addicti, eundem pariter
 sunt deprecati, ut Gallie Helueticis consœderate, atro-
 cissimis autem bellorum iniurijs, id tempus, afflictæ
 (ubi armis disputata fuit Henrici III. Successio) pa-
 trocinium sumere, ac Pacis media procurare clemen-
 tissimè dignaretur: maturâ reminiscentiâ meritorum
 veterum, quæ Ecclesie Sedisq; Romane protectioni
 multis seculis, à Christianissimis Francorum Regibus,
 magnificentissimè sunt impertita. Proponuntur hæc
 vulgari carmine, ab illo, quem sacundissimè peroran-
 tem Pontifex, cum purpurato Collegio apprimè fuit
 admiratus. Anno Christi 1393.